

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 1962/12
Mate MATIĆ
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 11. lipnja 2019. u vijeću u sastavu:

Krzysztof Wojtyczek, *predsjednik*,

Ksenija Turković,

Aleš Pejchal,

Armen Harutyunyan,

Pere Pastor Vilanova,

Pauliine Koskelo,

Tim Eicke, *suci*,

i Renata Degener, *zamjenica tajnika Odjela*,

uzimajući u obzir gore navedeni zahtjev podnesen 29. prosinca 2011.,

uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena Vlada i odgovor na očitovanje koje je dostavio podnositelj zahtjeva,

nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositelj zahtjeva, g. Mate Matić, hrvatski je državljanin, rođen je 1956. godine i živi u Zagrebu. Podnositelja zahtjeva pred Sudom je zastupala gđa V. Drenški Lasan, odvjetnica iz Zagreba.

2. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

4. Početkom studenog 2003. godine podnositelj zahtjeva, koji je odvjetnik, odlučio je kupiti automobil, BMW X5. Kontaktirao je dotičnog g. D.P.-a za kojeg je vjerovao da je vlasnik društva F. koje je upravljalo prodavaonicom automobila. Dogovorili su se da će D.P. nabaviti taj automobil izravno iz Njemačke i prodati ga podnositelju zahtjeva za 60.000 eura (EUR). Podnositelj zahtjeva pristao je zamijeniti svoj stari automobil procijenjen na 25.000 eura i platiti preostalih 35.000 eura u gotovini po isporuci.

5. Taj sporazum osim kupoprodajne cijene, koji je određen u iznosu od 65.000 eura, naveden je u kupoprodajnom ugovoru od 13. studenoga 2003. godine između podnositelja zahtjeva kao kupca i društva F. kao prodavatelja. Ugovor je u ime društva F. potpisao G.P., brat D.P.-a, koji je zapravo bio direktor i jedini dioničar društva. Dana 10. prosinca 2003. javni je bilježnik ovjerio potpis G.P.-a na ugovoru.

6. Čini se da je ugovor sastavljen istog dana kad je podnositelj zahtjeva obaviješten da je vozilo stiglo te ga je preuzeo u prodavaonici automobila, odnosno 13. studenog 2003. godine. Nakon plaćanja kupoprodajne cijene dobio je račun koji je izdalo društvo F. u iznosu od 494.000 hrvatskih kuna (HRK) i druge relevantne dokumente, uključujući njemačku potvrdu o registraciji vozila i carinsku deklaraciju.

7. Kasnije istog dana vozilo je registrirano na ime podnositelja zahtjeva u registar motornih vozila Ministarstva unutarnjih poslova.

8. Ubrzo nakon toga, policija je pokrenula istragu o podrijetlu vozila, sumnjajući da je ukradeno i/ili da je carinska deklaracija krivotvorena.

9. Dana 28. studenog 2003. policija je obavila obavijesni razgovor s podnositeljem zahtjeva. Tijekom razgovora izjavio je da je početkom studenog odlučio kupiti gore navedeni automobil. U okviru obavljanja svojih poslovnih aktivnosti, upoznao je D.P.-a, za kojeg je vjerovao da je vlasnik prodavaonice automobila kojom upravlja društvo F. On je ponudio da za podnositelja zahtjeva nabavi automobil iz inozemstva po nešto povoljnijoj cijeni nego preko prodavaonice automobila. Tijekom pregovaranja s D.P.-om podnositelj zahtjeva jasno je dao do znanja da automobil mora biti nov i potpuno opremljen. D.P. je obećao da će nabaviti takav automobil, te su na kraju dogovorili kupoprodajnu cijenu u iznosu od 60.000 eura, a koja je uključivala sve pristojbe koje se plaćaju do registracije. Dana 13. studenog 2003. podnositelj zahtjeva obaviješten je da je vozilo stiglo, nakon čega je otišao u prostorije društva F. gdje je preuzeo vozilo i dobio račun i relevantne dokumente, uključujući carinsku deklaraciju (vidi stavak 6. ove odluke). Podnositelj zahtjeva i D.P. zatim su otišli u policiju registrirati automobil.

D.P. je ponudio pobrinuti se za registraciju, te je na kraju registrirao automobil na ime podnositelja zahtjeva (vidi stavak 7. ove odluke).

10. Dana 14. siječnja 2004. policija je obavila obavijesni razgovor s D.P.-om, koji je objasnio da je društvo F. registrirano na ime njegovog brata G.P.-a (vidi stavak 5. ove odluke), ali da on zapravo upravlja društvom.

11. Policija je na kraju utvrdila da automobil nije ukraden, ali da je uvezen u Hrvatsku iz Njemačke na temelju krivotvorene carinske deklaracije.

1. Prekršajni postupak

12. Dana 24. rujna 2004. policija je pokrenula prekršajni postupak pred Carinskom upravom protiv društva F., njezinog direktora G.P.-a i njegovog brata D.P.-a. Podnositelj zahtjeva nije optužen ni za kakav prekršaj.

13. Odlukom od 18. svibnja 2007. godine Carinska uprava proglasila je društvo F. i njezinog direktora krivima za prodaju neprijavljene robe podnositelju zahtjeva – prekršaj utvrđen u članku 243. stavku 1. Carinskog zakona (vidi stavak 28. ove odluke) – i izrekla im je novčane kazne u iznosu od 70.000 kuna odnosno 10.000 kuna. Konkretno, budući da je G.P. tijekom postupka izjavio da mu je brat rekao da je predmetni automobil uvezao iz Njemačke u Hrvatsku, a da ga nije prijavio carinskim vlastima, Carinska uprava utvrdila je da je G.P. znao da je predmetni automobil uvezen u Hrvatsku nezakonito – što je sastavni element prekršaja utvrđenog u članku 243. stavku 1. Carinskog zakona. G.P. je podnio žalbu na tu odluku sa zakašnjenjem, tako da je odluka postala pravomoćna već 17. kolovoza 2007. godine.

14. Odlukom od 22. svibnja 2007. godine Carinska uprava privremeno je prekinula postupak protiv D.P.-a. Utvrđeno je da se njegovo sudjelovanje u postupku ne može osigurati jer je izdržavao zatvorsku kaznu u Sloveniji, te stoga nije bio dostupan hrvatskim vlastima.

15. Odlukom od 4. veljače 2013. godine Carinska uprava obustavila je postupak protiv D.P.-a jer je u međuvremenu nastupila zastara progona predmetnog prekršaja.

2. Upravni postupak

16. U međuvremenu, dana 29. rujna 2004. Carinska uprava pokrenula je upravni postupak protiv društva F., njezinog direktora G.P.-a i podnositelja zahtjeva radi naplate carinskog duga nastalog zbog uvoza automobila podnositelja zahtjeva.

17. Odlukom od 2. veljače 2005. godine Carinska uprava naložila je društvu F., njegovom direktoru i podnositelju zahtjeva da solidarno plate carinski dug u ukupnom iznosu od 113.747,58 kuna (koji uključuje carinu, PDV i posebni porez na motorna vozila). Pri donošenju te odluke, pozvala se na članak 205. stavak 5. točku (c) Carinskog zakona, kojim je propisano da su osobe koje su nezakonito unesenu robu stekle u vlasništvo ili posjed

također odgovorne za carinski dug kao osoba koja je tu robu nezakonito unijela u zemlju (vidi stavak 28. ove odluke).

18. Podnositelj zahtjeva podnio je žalbu, tvrdeći da nije bio svjestan činjenice da je njegov automobil uvezen u Hrvatsku u suprotnosti s carinskim propisima. Budući da podnošenje žalbe nije spriječilo izvršnost odluke, podnositelj zahtjeva sam je 22. veljače 2005. godine platio carinski dug u cijelosti.

19. Dana 26. siječnja 2006. Ministarstvo financija, kao drugostupanjsko upravno tijelo, prihvatilo je žalbu podnositelja zahtjeva, ukinulo je prvostupanjsku odluku Carinske uprave i vratilo predmet na ponovno suđenje. Smatralo je da je osporena odluka, u dijelu u kojem se odnosi na podnositelja zahtjeva, nerazumljiva, da je utemeljena na nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju i predstavlja povredu postupka jer podnositelj nije bio saslušan u postupku.

20. U ponovljenom postupku, dana 3. studenog 2006. podnositelj zahtjeva dao je izjavu Carinskoj upravi. Naveo je da je upoznat s prekršajnim postupkom (vidi stavke 12. - 15. ove odluke) i sadržajem svoje izjave policiji dane 28. studenog 2003. godine (vidi stavak 9. ove odluke). Nadalje je naveo da je kupio automobil od prodavaonice automobila kojom upravlja društvo F., što potvrđuje račun od 13. studenoga 2003. godine u iznosu od 65.000 eura, koja cijena je uključivala PDV. Zatim je sam registrirao automobil (vidi stavke 6. - 7. ove odluke). Tvrдио je da je društvo F. isključivo odgovorno za neplaćanje carinskog duga jer je on platio punu cijenu za automobil, koja je uključivala sve pristojbe koje se plaćaju pri uvozu motornog vozila.

21. Odlukom od 10. svibnja 2007. godine Carinska uprava ponovno je utvrdila da je podnositelj zahtjeva s društvom F. i njegovim direktorom solidarno odgovoran za carinski dug te im je naložila taj dug platiti. Pritom je, u biti, ponovila obrazloženje izneseno u njezinoj ranijoj odluci (vidi stavak 17. ove odluke).

22. Podnositelj zahtjeva ponovno je uložio žalbu, ponavljajući svoje ranije tvrdnje.

23. Dana 28. kolovoza 2008. Ministarstvo financija odbilo je podnositeljevu žalbu i potvrdilo prvostupanjsku odluku. Utvrdilo je da je podnositelj propustio provjeriti je li njegov automobil zakonito uvezen.

24. Podnositelj zahtjeva zatim je podnio tužbu radi pokretanja upravnog spora na Upravnom sudu Republike Hrvatske.

25. Presudom od 17. studenog 2010. godine Upravni sud odbio je podnositeljevu tužbu. Mjerodavni dio te presude glasi kako slijedi:

“Sud prihvaća pravilnim stajalište da je tužitelj trebao prilikom kupnje predmetnog automobila provjeriti zakonitost uvoza. Tužitelj se bavi odvjetničkom djelatnošću i raspolaze pravim znanjem te je s obzirom na okolnosti slučaja mogao posumnjati u zakonitost uvoza predmetnog vozila. Iz podataka spisa predmeta vidljivo je da je provjerom kod Carinske uprave, Odjela za suzbijanje krijumčarenja, utvrđeno da se tvrtka F. ne vodi u evidencijama uvoznika I izvoznik, odnosno u razdoblju od 1. siječnja 2002. do 9. siječnja 2004., dakle i u vrijeme uvoza predmetnog automobila nije uvozila

u RH niti bilo koju drugu robu. Daljnjim provjerama utvrđeno je da navedena tvrtka nije plaćala bilo kakve trošarine, porezne i carinske obveze što nedvojbeno ukazuje da nije bilo legalnog poslovanja. S obzirom na navedeno, Sud nalazi pravilnim zaključak prvostupanjskog i tuženog tijela da je tužitelj prema okolnostima slučaja morao znati da je predmetni automobile nezakonito uvezen u RH i stoga je Carinarnica mogla uz uvoznika i tužitelja utvrditi carinskim dužnikom u smislu citirane zakonske odredbe članka 205. navedenog Zakona (Carinski zakon).”

26. Podnositelj zahtjeva zatim je podnio ustavnu tužbu, navodeći povredu ustavnog prava na poštenu postupak i na diskriminaciju.

27. Odlukom od 12. srpnja 2011. godine Ustavni sud Republike Hrvatske proglasio je podnositeljevu ustavnu tužbu nedopuštenom jer nije naveo ustavnopravno relevantne razloge, te je svoju odluku dostavio njegovom zastupniku 1. rujna 2011. godine.

B. Mjerodavno domaće pravo i praksa

28. Mjerodavne odredbe Carinskog zakona (Narodne novine br. 78/99 s naknadnim izmjenama i dopunama), koji je bio na snazi od 1. siječnja 2000. do 30. lipnja 2013., glase kako slijedi:

Članak 205.

Uvozni carinski dug također nastaje:

a) nezakonitim unosom robe u carinsko područje Republike Hrvatske,

b)

(2) ...

(3) Carinski dug nastaje u trenutku nezakonita unosa robe u carinsko područje Republike Hrvatske.

(4) ...

(5) Carinski su dužnici:

...

(c) osoba koja je dotičnu robu stekla u vlasništvo ili posjed premda je u trenutku stjecanja ili primitka robe znala ili je prema okolnostima slučaja morala znati da je roba nezakonito unesena u carinsko područje Republike Hrvatske...

Članak 217.

“Ako je više osoba odgovorno za plaćanje carinskoga duga, za plaćanje su odgovorne solidarno.

Članak 241. (1)

Novčanom kaznom od 3.000,00 do 900.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna osoba, a novčanom kaznom od 1.000,00 do 100.000,00 kuna odgovorna osoba u pravnoj osobi kao i fizička osoba:

1) ako prilikom ulaska u carinsko područje ili izlaska iz carinskog područja ne prijavi robu ili pokuša bez prijave prenijeti robu preko carinske crte (članak 49. stavak 1.)...

Članak 243.(1)

Pravna i odgovorna osoba u pravnoj osobi te fizička osoba kod koje se zatekne u posjedu roba, odnosno koja kupi, proda, preda drugom, primi na dar, prikrije, primi na čuvanje ili na prijevoz, upotrijebi ili primi po bilo kojoj drugoj osnovi robu za koju zna ili je prema okolnostima slučaja mogla znati da je riječ o robi koja je predmet prekršaja iz članka 240. i 241. ovoga Zakona, kaznit će se kao da je sama počinila prekršaj, istom kaznom koja je propisana za počinitelja prekršaja

29. Vlada je dostavila sljedeće izvratke iz sudske prakse Upravnog suda koje je smatrala relevantnima u ovom predmetu:

“Tužiteljica je kupila vozilo od fizičke osobe koja nije ovlaštena uvoznik niti prodavatelj pa je takvom kupnjom preuzela i rizik da se radi o nezakonito uvezenom vozilu. (spis pols. br. Us-5515/2010).”

“Budući da se radilo o vozilu sa inozemnim tablicama pravilno je zaključeno u provedenom postupku da je tužitelj znao, odnosno, da je morao znati da takvo vozilo podliježe obvezi plaćanja carine i drugih davanja. (spis posl. Br. Us-2683/2010).”

“... znajući prema okolnostima slučaja da I.Ž. nije osoba ovlaštena za uvoz motornih vozila, tužitelj je trebao biti svjestan da predmetni uvoz nije bio zakonit. (spis posl. br. Us-1628/2009).”

“Kako je tužitelj u posjedu robe za koju ne raspolaže nikakvu knjigovodstvenu I carinsku dokumentaciju koja bi dokazivala da su u svezi robe ispunjene sve obveze prema pozitivnim propisima, Sud cijeni da je pravilno postupilo tuženo tijelo ne prihvativši prigovor tužitelja da prema okolnostima nije mogao znati da je roba nezakonito unesena jer ju je naslijedio od prednika (posl. br. Us-4862/2009).”

“Iz sadržaja spisa predmeta kao i citiranih zakonskih propisa neprijeporno proizlazi da je tuženo tijelo pravilno utvrdilo da su predmetni automobile nezakonito uneseni u zemlju te je nastao carinski dug...Činjenica da tužitelj priznaje samo unos jednog vozila u carinsko područje bez prijave graničnoj Carinarnici, nema utjecaja na drugačije rješavanje u konkretnom slučaju iz razloga što je tužitelj propustio prilikom preuzimanja ostalih osam automobile provjeriti zakonitost uvoza pa je stoga Carinarnica pravilno postupila kada ga je obvezala na naplatu duga I za navedena vozila. (posl. br. Us-3132/2008).”

“Budući da je nesporno utvrđeno da je M.C. uvezao predmetno motorno vozilo stranih registarskih oznaka a isto nije prijavio ulaznoj carinarnici,...u smislu odredbe čl. 205. st. 5. t. a) Carinskog zakona cijenjen je carinskim dužnikom glede obračunatog carinskog duga.

Međutim, kako je prema odredbi čl. 205. st. 5. t. a) Carinskog zakona carinski dužnik i osoba koja je nezakonito unesenu robu stekla u vlasništvo ili posjed premda je u trenutku stjecanja ili primitka robe znala ili je prema okolnostima slučaja morala znati

da je roba nezakonito unesena u carinsko područje RH, ni žalbeni navod u svezi navedenog...glede osporavanja solidarno utvrđene iz razloga što sami nisu dovezli predmetno vozilo u RH, zbog cijenjenog propusta tužitelja da prije kupnje vozila provjeri zakonitost unosa istoga u RH, pravilno po tuženom tijelu ne ukazuje na povredu zakona na štetu tužitelja. (posl. br. Us-8674/2007).

“Prilikom ispitivanja u prekršajnom postupku tužiteljica je navela da je točno da je kritične zgode upravljala navedenim osobnim vozilom, da je to vozilo dovezao iz Njemačke njezin otac I dao joj na uporabu time da će joj naknadno dostaviti dokumentaciju vozila. Kraj takvog stanja stvari pravilno je zaključilo prvostupajnsko tijelo da je prema okolnostima slučaja tužiteljica mogla znati da se radi o vozilu koje je bez prijave carinskim tijelima uneseno na teritoriju RH. (posl. br. Us-5687/2006).

“Sud cijeni da je pravilno zaključilo tuženo tijelo kako je tužitelj prilikom sklapanja kupoprodajnog ugovora provjerom carinske dokumentacije plovila mogao utvrditi da isto nije bilo ocarinjeno u Republici Hrvatskoj, što on nije učinio (posl. br. Us-1520/2006).”

“...ispravno zaključuje tuženo tijelo kada u obrazloženju osporenog rješenja navodi da je tužitelj provjerom carinske deklaracije predmetnog vozila mogao lako utvrditi da se carinska deklaracija ne odnosi na predmetno vozilo te da je isto ilegalno uvezeno... (posl. br. Us-6949/2005).

“...tužitelj je kao kupac bio dužan uvjeriti se u vjerodostojnost isprava koje prate robu, pa je propuštanjem dužne pažnje preuzeo na sebe i odgovornost za nastupanje eventualnih posljedica. (spis posl. br. Us-9324/2005).”

PRIGOVORI

30. Podnositelj prigovara na temelju čl. 14. Konvencije u vezi s člankom 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju i na temelju članka 1. Protokola br. 12. uz Konvenciju jer mu je odlukama domaćih vlasti nametnut prekomjerni individualni teret te da je diskriminiran na temelju svoje profesije i/ili obrazovanja.

PRAVO

31. Podnositelj zahtjeva prigovorio je na temelju članka 14. Konvencije u vezi s člankom 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju da mu je, s obzirom na obrazloženje koje je naveo Upravni sud, utvrđivanje da je odgovoran za carinski dug i nalog da plati taj dug nametnut prekomjeren individualni teret i da je navedeno predstavljalo diskriminaciju na temelju njegove struke i/ili obrazovanja. Također se pozvao na članak 1. Protokola br. 12. uz Konvenciju. Ti članci glase kako slijedi:

Članak 14. (zabrana diskriminacije)

Uživanje prava i sloboda koje su priznate u ovoj Konvenciji osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili druga okolnost.

Članak 1. Protokol br. 1. (Zaštita vlasništva)

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

Članak 1. Protokol br. 12. (Opća zabrana diskriminacije)

1. Uživanje svih prava određenih zakonom osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status.

2. Nitko ne smije biti diskriminiran od strane javnih tijela na bilo kojoj osnovi kako je navedeno u stavku 1.

32. Vlada je osporila dopuštenost prigovora podnositelja zahtjeva, tvrdeći da su očigledno neosnovani.

A. Tvrđnje stranaka*1. Vlada*

33. Vlada se prvo pozvala na sudsku praksu Suda prema kojoj države imaju široku slobodu procjene u donošenju zakona kojima se regulira ovrha poreznih dugova (*Gasus Dossier- und Fördertechnik GmbH protiv Nizozemske*, 23. veljače 1995., stavak 60., Serija A br. 306-B). Stoga je država pri donošenju Carinskog zakona imala pravo proširiti odgovornost za carinske dugove na osobe koje su znale ili su morale znati da je roba koju su stekle u vlasništvo ili posjed nezakonito uvezena. Legitiman cilj te mjere bio je svrhovita i učinkovita naplata carinskih dugova.

34. Vlada je navela niz elemenata (vidi stavke 4. - 10. ove odluke) kojima opravdava zaključak domaćih vlasti da je podnositelj zahtjeva znao ili je morao znati da je automobil koji je naručio uvezen nezakonito:

- nabavio je nov i potpuno opremljen automobil iz inozemstva po povoljnijoj cijeni nego što bi to bilo da ga je naručio preko prodavaonice automobila od koje je na kraju dobio račun;
- pregovarao je o kupnji automobila i istu dogovarao s osobom koja nije bila zaposlenik ni vlasnik prodavaonice automobila koja je izdala račun;
- postojala je razlika između prvotno ugovorene kupoprodajne cijene (60.000 eura) i iznosa navedenog u kupoprodajnom ugovoru od 13. studenog 2003. godine (65.000 eura),
- javni bilježnik ovjerio je potpis direktora prodavaonice automobila na tom ugovoru mjesec dana nakon sklapanja ugovora;
- izvršio je plaćanje u gotovini, a obvezno je bilo plaćanje putem financijskih institucija; i
- registriranje vozila povjerio je drugoj osobi.

35. Prema mišljenju Vlade, ti bi elementi izazvali sumnju u pogledu zakonitosti uvoza kod bilo koje osobe, bez obzira na njezinu pravnu stručnost, te bi ju potakli na postupanje s dužnom pažnjom i obavljanje odgovarajućih provjera. Podnositelj zahtjeva ili je ignorirao ili je odlučio ignorirati te elemente, te je prilično nepažljivo izvršio kupnju automobila. Stoga nije mogao tvrditi da mu je provjeravanjem zakonitosti uvoza bio nametnut prekomjeran individualni teret ili da je bio diskriminiran na temelju svoje struke.

36. Kako bi razjasnio te sumnje, podnositelj zahtjeva nije morao provesti istragu koju su upravne vlasti dužne provesti niti provesti stručnu analizu (vidi stavak 42. ove odluke), već provjeriti javno dostupne evidencije, odnosno, provjeriti je li carinska deklaracija za automobil zabilježena u carinskom sustavu.

37. U pogledu prigovora o diskriminaciji, Vlada je, osim gore navedenih tvrdnji, naglasila da u odlukama upravnih vlasti u predmetu podnositelja zahtjeva čak nije ni navedeno da je podnositelj zahtjeva odvjetnik, a kamoli da je bio dužan provesti istragu o zakonitosti uvoza zbog svoje struke (vidi stavke 21. i 23. ove odluke). Upravni sud potvrdio je te odluke prvenstveno zato što je prihvatio obrazloženje koje su navele upravne vlasti, u kojima se nije spominjala struka podnositelja zahtjeva (vidi stavak 25. ove odluke). Iz sudske prakse Upravnog suda vidljivo je da sud od svake osobe, bez obzira na njezinu struku, očekuje da ispita i provjeri zakonitost uvoza u sličnim okolnostima. Dodatne tvrdnje koje je taj sud iznio u predmetu podnositelja zahtjeva, a koje su se odnosile na njegovu struku, trebale su se stoga shvatiti kao tvrdnje da je, s obzirom na svoju pravnu stručnost, osobito trebao posumnjati u zakonitost uvoza i biti potaknut da provede relevantnu istragu, s tim da se podrazumijevalo da se to očekuje od bilo koga u danim okolnostima. Budući da stoga nije bilo razlike između postupanja u odnosu na podnositelja zahtjeva i postupanja u odnosu na osobe koje nisu bile članovi odvjetničke komore ili nisu poznavale zakon, obrazloženje koje je Upravni sud iznio u njegovom predmetu ne može se smatrati diskriminatornim.

38. Konačno, Vlada je istaknula da je člankom 205. stavkom 5. Carinskog zakona propisano da vlasti trebaju ispitati jesu li osobe koje su stekle u vlasništvo krijumčarenu robu znale ili su „prema okolnostima slučaja“ morale znati da je roba nezakonito uvezena (vidi stavak 28. ove odluke). S obzirom na tu odredbu, činjenica da je podnositelj zahtjeva posjedovao pravnu stručnost predstavljala je okolnost koju je, domaćim vlastima, bilo teško ignorirati.

39. Vlada je zaključila da podnositelju zahtjeva nije bio nametnut prekomjeran individualni teret niti je pretrpio diskriminaciju na temelju svoje struke. Stoga je pozvala Sud da utvrdi kako nije došlo do povrede nijednog od članaka Konvencije na koje se pozvao podnositelj zahtjeva.

2. Podnositelj zahtjeva

40. Podnositelj zahtjeva naglasio je da su mu domaće vlasti, zbog činjenice da je odvjetnik, nametnule obvezu da provjeri zakonitost uvoza, pod prijetnjom da snosi odgovornost za carinski dug, što je obično zadatak javnih vlasti. Time mu je bio nametnut prekomjeran individualni teret i bio je diskriminiran na temelju svoje struke.

41. S tim u vezi, podnositelj zahtjeva prvo je istaknuo da njegovo postupanje nije bilo nezakonito. Ipak, domaće su vlasti ga proglasile solidarno odgovornim za carinski dug zajedno s osobama koje su stvarno osuđene za prekršaj zbog nezakonitog uvoza njegovog automobila, odnosno zajedno s društvom F. i njegovim direktorom G.P.-om. Nametanje obveze plaćanja carinskoga duga stoga je u stvarnosti imalo kazneni učinak i predstavljalo je prekršajnu kaznu.

42. Kao drugo, podnositelj zahtjeva smatrao je nerazumnim nametanje obveze da provjeri zakonitost uvoza, posebice s obzirom na vrijeme koje je bilo potrebno policiji i drugim specijaliziranim domaćim vlastima (kao što je odjel Carinske uprave za sprječavanje krijumčarenja) da utvrde da je njegov automobil uvezen na temelju krivotvorene carinske deklaracije i da je društvo F. nezakonito poslovalo (vidi stavke 8., 11. i 25. ove odluke). Štoviše, društvo F. bilo je uredno upisano u registar trgovačkih društava, a njegov automobil u registar motornih vozila koje vodi policija. S obzirom na to da su nadležne vlasti dopustile te upise i nisu uklonile ni društvo F. ni njegov automobil iz odgovarajućih registara zbog navodne nezakonitosti, podnositelj zahtjeva nije imao razloga posumnjati da je njegov automobil bio nezakonito uvezen ili da je društvo F. poslovalo u suprotnosti sa zakonom.

43. U pogledu prigovora o diskriminaciji, podnositelj zahtjeva, osim gore navedenih tvrdnji, istaknuo je da prilikom kupnje automobila nije djelovao u profesionalnom svojstvu. Prema njegovom mišljenju, nije postojao nikakav legitiman cilj ni razumno opravdanje za razlike između postupanja u odnosu na odvjetnike i postupanja u odnosu na obične građane kada je riječ o kupnji uvezene robe.

B. Ocjena suda

44. Sud smatra da prigovore podnositelja zahtjeva (vidi stavke 30. - 31. ove odluke) prvo treba ispitati na temelju članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju zasebno.

45. Sljedeća opća načela proizlaze iz sudske prakse Suda na temelju tog članka u pogledu oporezivanja (vidi, primjerice, *Arnaud i drugi protiv Francuske*, br. 36918/11 i pet drugih predmeta, stavci 23. - 25., 15. siječnja 2015.):

„23. Sud ponavlja da oporezivanje u načelu predstavlja miješanje u pravo zajamčeno prvim stavkom članka 1. Protokola br. 1 i da je to miješanje opravdano na temelju drugog stavka tog članka, kojim je izričito propisana iznimka u pogledu plaćanja poreza ili drugih davanja.

24. Međutim, to je pitanje ipak pod kontrolom Suda, s obzirom na to da je ispravna primjena članka 1. Protokola br. 1 pod njegovim nadzorom. U tom pogledu, Sud ponavlja da se drugi stavak članka 1. Protokola br. 1 mora tumačiti u svjetlu općeg načela izloženog u prvoj rečenici tog članka. Iz toga proizlazi da se predmetnim miješanjem mora uspostaviti „pravična ravnoteža” između zahtjeva općeg interesa zajednice i zahtjeva zaštite temeljnih prava pojedinaca (...). Prema tome, financijska odgovornost koja proizlazi iz povećanja poreza ili davanja može negativno utjecati na jamstvo osigurano temeljem te odredbe ako se njom nameće prekomjeren teret dotičnoj osobi ili subjektu ili ako predstavlja temeljno miješanje u njegov ili njezin financijski položaj (...) ...

25. Prije svega je na nacionalnim vlastima da odluče kakve poreze ili davanja je potrebno prikupiti. Odluke u tom području obično uključuju procjenu političkih, ekonomskih i socijalnih pitanja koju Konvencija ostavlja u nadležnosti država stranaka jer su domaće vlasti jasno u boljem položaju nego Sud da ocijene takve probleme. Države stranke u tim pitanjima stoga uživaju široku slobodu procjene i Sud će poštovati ocjenu zakonodavnih vlasti u tim pitanjima, osim ako je ta ocjena bez razumnog utemeljenja (...)“

46. Uzimajući u obzir svoju sudsku praksu (vidi također *Di Belmonte protiv Italije*, br. 72638/01, stavak 38., 16. ožujka 2010., i *Imbert de Trémiolles protiv Francuske* (odl.), br. 25834/05 i 27815/05, 4. siječnja 2008.), Sud smatra očitim da je odluka Carinske uprave od 10. svibnja 2007., koju je Ministarstvo financija potvrdilo 28. kolovoza 2008., a kojom je podnositelju zahtjeva naloženo da plati (solidarno s društvom F. i njegovim direktorom) carinski dug u ukupnom iznosu od 113.747,58 kuna (vidi stavke 21. i 23. ove odluke), predstavljala miješanje u njegovo pravo na mirno uživanje njegova vlasništva.

47. Ta se odluka temeljila na članku 205. stavku 5. podstavku (c) Carinskog zakona (vidi stavak 28. ove odluke). Niti je podnositelj zahtjeva tvrdio niti išta ukazuje na to da predmetna odredba ne zadovoljava kvalitativne kriterije dostupnosti i predvidljivosti. Predmetno miješanje stoga je bilo propisano zakonom i imalo je za cilj osigurati plaćanje poreza, u smislu drugog stavka članka 1. Protokola br. 1.

48. Predmetnom odredbom odgovornost za carinski dug nametnuta je osobama koje su znale ili su morale znati da je roba koju su stekle u vlasništvo nezakonito uvezena (vidi stavak 28. ove odluke). Utvrđivanje da subjektivni element te odgovornosti postoji – odnosno, da je osoba znala ili da je morala znati da je roba koju je stekla u vlasništvo nezakonito uvezena – mora se temeljiti na određenim činjeničnim utvrđenjima domaćih vlasti.

49. S tim u vezi, Sud ponavlja da je, kada je riječ o utvrđivanju činjeničnog stanja, svjestan supsidijarne naravi svoje zadaće te da mora biti oprezan kada je riječ o preuzimanju uloge prvostupanjskog suda koji utvrđuje činjenice kada je to neizbježno zbog okolnosti određenog predmeta. U slučajevima kada je proveden domaći postupak, zadatak Suda nije da činjeničnu ocjenu domaćih sudova zamjeni vlastitom te je na tim sudovima da utvrde činjenično stanje na temelju dokaza koji su im podneseni. Iako Sud nije vezan utvrđenjima domaćih sudova te može slobodno donositi vlastitu procjenu u svjetlu svih materijala koji su mu podneseni, u normalnim bi okolnostima bili potrebni uvjerljivi elementi da Sud odstupi od činjeničnog stanja koje su utvrdili domaći sudovi (vidi *Bărbulescu protiv Rumunjske* [VV], br. 61496/08, stavak 129., ECHR 2017 (izvadci), i *Europapress Holding d.o.o. protiv Hrvatske*, br. 25333/06, stavak 62., 22. listopada 2009.).

50. Međutim, glavna tvrdnja podnositelja zahtjeva bila je da ga domaće vlasti nisu proglasile odgovornim za carinski dug jer su dokazi upućivali na to da je znao ili je morao znati da je automobil nezakonito uvezen. Umjesto toga, prema mišljenju podnositelja zahtjeva, domaće su ga vlasti proglasile odgovornim jer su smatrale da je trebao provjeriti je li automobil nezakonito uvezen. To nije bila ocjena činjeničnog stanja, nego nametanje osobne obveze podnositelju, koju je smatrao prekomjernom u danim okolnostima (vidi stavke 30. - 31. i 40. ove odluke).

51. Sud nije uvjeren tom tvrdnjom kojom se, prema njegovom mišljenju, nastoji izokrenuti logika na kojoj se temelje odluke domaćih vlasti. Doista, iz tih odluka, a osobito presude Upravnog suda, proizlazi da je

- bilo koja osoba, a osobito odvjetnik, mogla posumnjati da je u danim okolnostima uvoz predmetnog automobila bio nezakonit; a to bi ju potaknulo na relevantnu istragu kako bi otklonila tu sumnju;

- činjenica da podnositelj zahtjeva nije proveo takvu istragu značila je da je znao ili je morao znati da je automobil uvezen nezakonito.

52. Sud stoga smatra da su domaće vlasti donijele zaključke na temelju dokaza koji su im podneseni i da je njihov zaključak da je podnositelj zahtjeva znao ili je morao znati da je njegov automobil uvezen nezakonito doista predstavljao činjenično utvrđenje.

53. Sud nadalje smatra da ne postoje uvjerljivi elementi zbog kojih bi odstupio od tog činjeničnog utvrđenja (vidi stavak 49. ove odluke).

54. S obzirom na to, uzimajući u obzir široku slobodu procjene domaćih vlasti u poreznim pitanjima, Sud također utvrđuje da se ne može reći da pravilo kojim je solidarna odgovornost za carinski dug nametnuta osobama

koje su znale ili su morale znati da je roba koju su stekle u vlasništvo nezakonito uvezena, nije u skladu s načelom razmjernosti sadržanim u članku 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju (vidi stavak 45. ove odluke).

55. Konačno, gore navedeno (vidi stavke 48. - 53. ove odluke) ukazuje na to da struka i/ili obrazovanje podnositelja zahtjeva nisu bili presudni za zaključak domaćih vlasti da je znao ili je morao znati da je njegov automobil uvezen nezakonito, kao ni za utvrđivanje da je iz tog razloga odgovoran za carinski dug. Njihove se odluke stoga ne mogu smatrati diskriminatornima u smislu članka 14. Konvencije i članka 1. Protokola br. 12.

56. Iz toga slijedi da je prigovor podnositelja zahtjeva nedopušten u smislu članka 35. stavka 3. (a) Konvencije kao očigledno neosnovan, te da mora biti odbačen u skladu s člankom 35. stavkom 4.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

Utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 4. srpnja 2019.

Renata Degener
Zamjenica Tajnika

Krzysztof Wojtyczek
Predsjednik

© 2019 Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava

Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava provjerio je točnost prijevoda, te proveo lekturu i pravnu redakciju istoga.